

CRNA GORA
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava

PROGRAM ZA SPROVOĐENJE ZA 2019. i 2020. GODINU
PLANA AKTIVNOSTI ZA POSTIZANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI
ZA PERIOD 2017-2021

Podgorica, mart 2019. godine

SADRŽAJ:

REZIME.....	2
I MISIJA I CILJEVI PAPRR-a sa INDIKATORIMA (pokazateljima efekta).....	6
II NAČIN IZVJEŠTAVANJA O SPROVOĐENJU PAPRR.....	12
III PROGRAM SPROVOĐENJA ZA 2019-2020	12
1. UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I LJUDSKIH PRAVA ŽENA.....	14
2. RODNO OSJETLJIVO VASPITANJE I OBRAZOVANJE.....	20
3. RODNA RAVNOPRAVNOST U EKONOMIJI	24
4. RODNO OSJETLJIVA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA.....	33
5. RODNO ZASNOVANO NASILJE.....	37
6. RODNA RAVNOPRAVNOST U MEDIJIMA, KULTURI I SPORTU	47
7. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU.....	50
8. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA PRIMJENU POLITIKA RODNE RAVNOPRAVNOSTI I MEĐUNARODNA SARADNJA.....	55

REZIME

Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori 2017 – 2021 (u daljem tekstu: PAPRR) predstavlja treći po redu razvojni dokument za implementaciju politike rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori. Kao i prethodna dva, i on je zasnovan na međunarodnim i domaćem pravnom okviru koji tretira problematiku rodne ravnopravnosti.

U sklopu PAPRR -a se kreiraju dvogodišnji programi sprovođenja, te je u skladu sa tim, PAPRR 2017-2021 sa Programom sprovođenja za 2017 – 2018 godinu usvojen marta 2017. godine.

Uspješna realizacija PAPRR-a zahtijeva saradnju i koordinaciju Ministarstva za ljudska i manjinska prava, odnosno Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti, sa svim ministarstavima, organima državne uprave, Skupštinom Crne Gore, javnim ustanovama, organima lokalne samouprave i organima lokalne uprave i civilnim sektorom.

Naime, Zakon o rodnoj ravnopravnosti propisuje da su svi državni organi, organi državne uprave i lokalne samouprave, javne ustanove, javna preduzeća i druga pravna lica koja vrše javna ovlašćenja, kao i privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici/ce dužni da, radi postizanja rodne ravnopravnosti, u svim fazama planiranja, donošenja i sprovođenja odluka, kao i preduzimanja aktivnosti iz svoje nadležnosti ocjenjuju i vrednuju uticaj tih odluka i aktivnosti na položaj žena i muškaraca.

U skladu sa gore navedenim, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, uz kontakt osobe iz svih relevantnih institucija, su u obavezi da obavljaju poslove u vezi sa postizanjem rodne ravnopravnosti, na nacionalnom i lokalnom nivou, svojim aktivnostima značajno unaprijedili sprovođenje politike rodne ravnopravnosti. Osim navedenih, takođe je i djelovanje relevantnih institucija, prepoznatih kao nosioci aktivnosti, kako na nacionalnom, tako i lokalnom nivou, doprinijelo značajnom poboljšanju položaja žena u različitim segmentima i oblastima društva.

U sprovođenju aktivnosti Programa sprovođenja, podrška je data i od strane međunarodnih organizacija – Kancelarije UNDP-a i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, koje su kao partnerske organizacije pružale i finansijsku i tehničku pomoć za realizaciju aktivnosti predviđenih planom. U sprovođenju aktivnosti podršku je pružila i Delegacija Evropske Unije u Crnoj Gori.

NVO sektor je imao značajnu ulogu u sprovođenju aktivnosti, kako kroz svoje samostalne projekte, tako i kroz učešće u zajedničkim projektima i kampanjama.

Izvještaj o realizaciji Programa sprovođenja Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti za 2018. godinu, je dat u tabelarnom prikazu sa informacijama koje su dobijene od nadležnih institucija, koje su ili nosioci aktivnosti ili partneri na sprovođenju mjera iz PAPRR-a.

Proces izrade programa za 2019 i 2020. godinu sproveden je na participativan i strukturiran način. Obuhvatio je:

- Formiranje Radne Grupe;
- Izrada Izvještaja o sprovođenju programa za period 2017-2018 – nadležne institucije i civilni sektor salju informacije o sprovedenim aktivnostima i ideje za nove;
- Sastanke Radne grupe;
- Proces konsultovanja svih zainteresovanih aktera Sastanak Radne grupe
- Analizu rezultata procesa konsultacija i određivanje prioritetnih aktivnosti;
- Definisane indikatore;
- Prosljedjivanje Radne verzije dokumenta nadležnima radi dobijanja mišljenja;
- Dopunu i korekcije i
- Sastanak i usvajanje Nacrta od strane Radne grupe.

Široko postavljen proces konsultacija doprinio je tome da plan bude utemeljen u potrebama. Tokom izrade izvještaja, MLJMP imalo i upit o planiranim aktivnostima a kreiran je i online upitnik sa predlozima. Upitnik je objavljen na sajtu ministarstva, putem mailing lista koje koriste organizacije civilnog društva i mediji, a takođe je poslat i direktno institucijama i organizacijama.

Proces konsultacija trajao je **24 dana** (od 12 februara do 6. marta)

Svoje mišljenje su dale **74 institucije i/ili organizacije:**

- Ministarstvo održivog razvoja i turizma
- Državni arhiv
- Privredna komora Crne Gore
- Uprava policije
- Centar za stručno obrazovanje
- Opština Tivat
- Opština P ljevlja
- Zavod za zapošljavanje Crne Gore
- Uprava pomorske sigurnosti
- Ministarstvo kulture CG
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
- Opština Kotor
- Opština Berane
- Ministarstvo nauke
- Ministarstvo javne uprave
- Asocijacija poslovnih žena Crne Gore
- NVO „Institut za socijalnu i obrazovnu politiku“
- Zavod za školstvo
- Opština Herceg Novi Sekretarijat za društvene djelatnosti i sport
- Osnovno državno tužilaštvo
- Institut za javno zdravlje Crne Gore
- Osnovno državno tužilaštvo
- Ministarstvo rada i socijalnog staranja
- Sekretarijat za razvojne projekte
- Opština Nikšić
- Ministarstvo finansija
- Opština Kolašin
- Ministarstvo kulture
- Opština Plav
- Ministarstvo vanjskih poslova
- Uprava za dijasporu
- Ministarstvo unutrašnjih poslova
- Uprava za inspeksijske poslove
- Investiciono razvojni fond Crne Gore AD
- Ministarstvo odbrane
- Fond PIO Crne Gore

- Kancelarija za rodnu ravnopravnost opštine Bijelo Polje
- Služba Predsjednika Crne Gore
- Opština Žabljak
- zavod za socijalnu i dječju zaštitu
- Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore
- Regulatorna agencija za energetiku Crne Gore
- Komisija za tržište kapitala
- Uprava za imovinu
- Ministarstvo zdravlja
- Opština Petnjica
- Zenska alijansa za razvoj
- Uprava carina
- opština
- Ministarstvo javne uprave
- Sekretarijat za socijalno staranje Glavni grad
- NVO CEDEM
- Fond za zaštitu depozita
- Udruženje paraplegičara Pljevlja
- Prijestonica Cetinje
- Uprava za željeznice
- Udruženje multiple skleroze Crne Gore
- Udruženje mladih sa hendikepom Nikšić
- Opština Ulcinj
- Nvo Pandora
- Udruženje hendikepiranih „SRCE“
- Lučka uprava
- NVO "Ženska organizacija FENIKS" Berane
- Opština Mojkovac
- Udruženje pedagoga Crne Gore
- NVU „Urban Nova“
- Neformalna grupa "Za ravnopravnost žena s invaliditetom"
- SOS Podgorica - SOS telefon za žene i djecu zrtve nasilja Podgorica
- NVO „Prima“
- Forum mladi i neformalna edukacija - Forum MNE

Rezultati procesa konsultacija su integrisani u sami dokumenat.

Tokom izrade vodilo se računa o preporukama **Komiteta za eliminaciju diskriminacije žena (CEDAW Komiteta)** i u skladu sa tim predviđene su aktivnosti koje za cilj imaju, između ostalog, unaprijeđenje implementacije zakonodavstva o rodnoj ravnopravnosti i zakonodavstva koje zabranjuje polno ili rodno zasnovanu diskriminaciju; širenje informacija koje bi bilo usmjereno na stručnu i opštu javnost, i kroz saradnju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i drugim akterima, o pristupu pravdi i pravnim sredstvima koja su na raspolaganju za zaštitu prava.

Takođe, u skladu sa CEDAW opštom preporukom broj 19 (1992) o nasilju nad ženama i broj 35 (2017) o rodno zasnovanom nasilju nad ženama i sa Održivim razvojnim ciljem 5.2 o eliminaciji svih oblika nasilja nad svim ženama i djevojkama u javnoj i privatnoj sferi, predviđene su aktivnosti za borbu protiv stereotipnih stavova i tolerancije na rodno zasnovano nasilje nad ženama u okviru institucija kao i borbe protiv borila protiv bilo kog pristupa koji daje prednost očuvanju porodice nad ženskim pravima, osigura da pomirenje ne dobije prioritet nad krivičnim gonjenjem počilaca.

Programom sprovođenja PAPRR-a za 2019-2020, predviđene su aktivnosti na daljem usklađivanju domaćeg zakonodavstva sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), i osigura da se odredbe krivičnog zakonodavstva koje kažnjavaju nasilje nad ženama strogo primjenjuju,

uključujući i putem pružanja izgradnje kapaciteta sudijama, tužiocima, policiji i drugim službenicima za sprovođenje zakona vezano za strogu primjenu ovih odredbi.

Program sprovođenja sadrži aktivnosti koje imaju za cilje da se podigne svijest među političarima/kama, posebno parlamentarcima/kama, kao i novinarima/kama, nastavnicima/cama i široj javnosti, posebno muškarcima, o rodnoj ravnopravnosti, radi unapređenja razumijevanja važnosti i razumijevanja nediskriminatorne prirode privremenih posebnih mjera, i da usvoji privremene posebne mjere, u skladu sa članom 4(1) Konvencije i opštom preporukom Komiteta br. 25(2004) o privremenim posebnim mjerama, u svim područjima u kojima su žene nedovoljno zastupljene ili u nepovoljnom položaju, kako bi se ubrzalo postizanje suštinske ravnopravnosti žena i muškaraca u područjima koja su obuhvaćena Konvencijom, posebno u pogledu žena koje se suočavaju sa višestrukim oblicima diskriminacije.

I MISIJA I CILJEVI PAPRR-a sa INDIKATORIMA (pokazateljima efekta)

Misija PAPRR-a je osiguranje rodne ravnopravnosti u kreiranju i sprovođenju svih nacionalnih i lokalnih politika, te u radu svih pravnih subjekata na nivou države.

Ciljevi plana po oblastima:

1. UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I LJUDSKIH PRAVA ŽENA

Strateški cilj: Uspostavljanje društva jednakih mogućnosti i eliminisanje svih oblika diskriminacije po osnovu pola i roda.

Cilj 1.1: Načelo rodne ravnopravnosti integrisano u izradu i primjenu svih nacionalnih politika (programa i strategija) i djelovanja državnih tijela.

Indikator (pokazatelj) efekta: Broj i % državnih tijela koja adekvatno sprovode Zakon o rodnoj ravnopravnosti i nacionalnih politika u čiju izradu je uključena rodna komponenta.

Cilj 1.2: Dosljedno sprovođenje međunarodnih instrumenata za rodnu ravnopravnost a posebno zaštitu ljudskih prava žena.

Indikator (pokazatelj) efekta: Sve relevantne institucije sprovode i redovno izvještavaju Vladu i međunarodne organizacije o sprovođenju međunarodnih instrumenata za rodnu ravnopravnost a posebno zaštitu ljudskih prava žena.

Cilj 1.3: Osigurana primjena antidiskriminacionog zakonodavstva uz procjenu učinka, kvaliteta i stepena primjene zakonskih propisa.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Broj predmeta po osnovu diskriminacije po osnovu pola i roda
- Povećan je broj riješenih slučajeva na godišnjem nivou prijavljenih po ovom osnovu ili drugim osnovama iz Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

2. RODNO OSJETLJIVO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Strateški cilj: Uvođenje rodno osjetljivog obrazovanja na svim nivoima obrazovanja

Cilj 2.1. U nastavi u osnovnim i srednjim školama prisutna je rodna komponenta.

Indikator (pokazatelj) efekta: Procenat nastavnika/ca koji primjenjuju ciljeve iz međupredmetne oblasti rodne ravnopravnosti za osnovne i srednje škole.

Cilj 2.2. Povećan nivo znanja zaposlenih u obrazovnom sistemu o rodnoj ravnopravnosti.

Indikator (pokazatelj) efekta: Minimum 25% ustanova na nivou predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u Crnoj Gori uključeno u program obuke i po 1 njihov predstavnik/ca povećao/la nivo znanja u oblasti rodne ravnopravnosti.

Cilj 2.3. Postignut rodni balans u izboru profesija u srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama.

Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan procenat dječaka i djevojčica (momaka i djevojaka) koji se obrazuju za profesije u kojima nijesu tradicionalno zastupljeni.

Cilj 2.4. Unaprijeđena rodna ravnopravnosti u visokoškolskim ustanovama.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Povećan nivo znanja zaposlenih u visokoškolskom obrazovanju o rodnoj ravnopravnosti.
- Rodna komponenta integrisana u realizaciji programa visokoškolskog obrazovanja.

3. RODNA RAVNOPRAVNOST U EKONOMIJI

Strateški cilj: Povećati zaposlenost žena i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada.

Cilj 3.1. Povećana zapošljivost žena, posebno teže zapošljivih kategorija.

Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan broj zaposlenih žena, posebno procenat teže zapošljivih kategorija.

Cilj 3.2. Podsticati žensko preduzetništvo i samozapošljavanje.

Indikator (pokazatelj) efekta: Unaprijeđen pravni okvir i obezbijedene posebne mjere podrške za razvoj preduzetništva i samozapošljavanja žena na nacionalnom i lokalnom nivou.

Cilj 3.3. Osnaživanje lokalnih institucija i ženskih kapaciteta da se omogući i podstakne ulazak u preduzetništvo.

Indikator (pokazatelj) efekta: Angažovane lokalne službe podrške i uspostavljena saradnja sa finansijskim institucijama kao kredibilnim klijentima finansijskih institucija.

Cilj 3.4. Postignut visok stepen usklađenosti radnih i porodičnih obaveza žena i muškaraca.

Indikator (pokazatelj) efekta: Obezbijeden pravni okvir i promovisana praksa koji omogućava da se koriste radni angažmani koji omogućavaju usklađivanje radnih i porodičnih obaveza žena i muškaraca.

Cilj 3.5. Osigurana efikasna primjenu zakona i smanjena rodno bazirana diskriminacija na tržištu rada.

Indikator (pokazatelj) efekta: Smanjen broj slučajeva rodno bazirane diskriminacije na tržištu rada i povećan broj riješenih prijavljenih slučajeva.

Cilj 3.6. Smanjiti jaz u zaradama muškaraca i žena.

Indikator (pokazatelj) efekta: Jaz u zaradama muškaraca žena u Crnoj Gori smanjen za min 3% do kraja izvještajnog perioda (januar 2019. godine), sa dostupnim godišnjim podacima posebno za privatni i posebno za javni sektor.

4. RODNO OSJETLJIVA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Strateški cilj: Unaprijediti dostupnu rodno osjetljivu zdravstvenu zaštitu.

Cilj 4.1. Unaprijeđena prevencija i rano otkrivanje malignih oboljenja.

Indikator (pokazatelj) efekta: Unaprijeđen nacionalni program ranog otkrivanja i organizovana minimum jedna godišnja kampanja.

Cilj 4.2. Unaprijeđene mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja svih žena i djevojčica.

Indikator (pokazatelj) efekta: Obezbijedena je dostupna i sveobuhvatna zdravstvena zaštita i podrška u ostvarivanju iste za sve žene, posebno pripadnice ranjivih kategorija (žene sa sela, žene sa invaliditetom, žrtve trgovine ljudima i sl.) u svim opštinama u Crnoj Gori.

Cilj 4.3. Povećana senzibilisanost zdravstvenih radnika o rodno osjetljivoj zdravstvenoj zaštiti.

Indikator (pokazatelj): Povećana informisanost i nivo znanja zdravstvenih radnika o pojmu rodne ravnopravnosti i značaju rodno osjetljive zdravstvene zaštite.

Cilj 4.4. Unaprijeđen odgovor zdravstvenog sistema u dijelu prepoznavanja i reagovanja u slučajeva nasilja.

Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan nivo informisanosti zdravstvenih radnika/ca o zakonskim obavezama i propisima iz Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici, koji je Ministarstvo zdravlja potpisalo.

5. RODNO ZASNOVANO NASILJE

Strateški cilj: Suzbiti sve oblike rodno zasnovanog nasilja, nasilja nad ženama i nasilja u porodici, te unaprijediti položaj i zaštitu prava žrtava svih oblika rodno zasnovanog nasilja.

Cilj 5.1. Unaprijeđen zakonodavni okvir i tehnički uslovi za efikasno sprovođenje zaštitnih mjera i efikasnije sankcionisanje nasilnika.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Zakonski okvir za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja je usklađen sa međunarodnim dokumentima i pozitivnom praksom.

- Ojačani kapaciteti nadležnih službi za adekvatan odgovor na nasilje i pružanje adekvatne zaštite žrtava nasilja.

Cilj 5.2. Uspostavljen efikasan sistem praćenja primjene mjera iz Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018.

Indikator (pokazatelj) efekta: Postoji minimum jedan izvještaj godišnje o implementaciji mjera iz Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018, sa preporukama za unapređenje stanja.

Cilj 5.3. Podizanje svijesti javnosti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno zasnovanog nasilja.

Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan broj otkrivenih djela rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici i smanjene tradicionalne štetne prakse koje podržavaju nasilničko ponašanje.

Cilj 5.4. Ojačan sistem socijalne i druge podrške i zaštite svih žrtava nasilja u porodici.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Povećan broj, vrste i dostupnost servisa podrške žrtvama nasilja u porodici za 25%. Kvalitet pruženih usluga i stepen zadovoljstva korisnica/ka uslugama.
- Poboljšana održivost socijalnih i drugih servisa institucija i organizacija civilnog društva u oblasti zaštite od porodičnog nasilja.

Cilj 5.5. Razvijanje svijesti kod građana, posebno državnih službenika/ca odgovornih za primjenu zakona o svim oblicima diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja i njihova edukacija.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Povećan nivo svijesti u vezi sa zakonodavnim i institucionalnim okvirima za zaštitu od diskriminacije.
- Poboljšan stepen informisanja i stručnih kompetenci državnih službenika/ca za pružanje efikasne zaštite i podrške žrtvama rodno zasnovanog nasilja.

6. RODNA RAVNOPRAVNOST U MEDIJIMA, KULTURI I SPORTU

Strateški cilj: Suzbijati rodne stereotipe i uvesti politiku rodne ravnopravnosti u medije, kulturu i sport.

Cilj 6.1. Povećana medijska vidljivost primjene politika rodne ravnopravnosti.

Indikator (pokazatelj) efekta: Povećana prisutnost teme rodne ravnopravnosti u crnogorskim medijima za 30% u odnosu na prethodnu godinu.

Cilj 6.2. Unaprijeđeno znanje zaposlenih u medijima o rodnoj ravnopravnosti

Indikator (pokazatelj) efekta: Minimum 50 predstavnika/ca medija povećalo je svoje znanje u oblasti rodne ravnopravnosti i izvještava u skladu sa rodno senzitivnim principima.

Cilj 6.3. Unapređenje rodne ravnopravnosti u oblasti kulture.

Indikator (pokazatelj) efekta: Zaposleni u oblasti kulture poznaju Zakon o rodnoj ravnopravnosti i sprovode rodno senzitivnu unutrašnju organizacijsku politiku i podržavaju i izvode rodno senzitivne programe i projekte.

Cilj 6.4. Unaprijeđena medijska promocija uspješnih žena

Indikator (pokazatelj) efekta: Medijski prostor je ispunjen primjerima uspješnih žena iz svih oblasti i afirmiše se prevazilaženje tradicionalnih muško-ženskih uloga u društvu.

7. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

Strateški cilj: Ravnopravno učešće žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja.

Cilj 7.1. Postignuta uravnotežena zastupljenost žena i muškaraca u zakonodavnoj vlasti na svim nivoima.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Najmanje 40 % poslanica u Skupštini Crne Gore do 2020. godine.
- Najmanje 50% parlamentarnih partija sprovodi afirmativne mjere za političko jačanje žena unutar partije.
- Najmanje 50% partija realizuje rodno osviještene kampanje, a programi sadrže mjere za postizanje rodne ravnopravnosti.
- Najmanje jedna aktivnost godišnje realizovana kroz zajedničku akciju žena iz parlamentarnih partija.
- Najmanje tri ženske organizacije pri partijama imaju samostalni budžet na godišnjem nivou u visini od 10% od ukupnih partijskih budžetskih primanja.

Cilj 7.2. Implementacija Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost.

Indikator (pokazatelj) efekta: Načela Rezolucije integrisana u rad sektora bezbjednosti u Crnoj Gori.

8. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA PRIMJENU POLITIKA RODNE RAVNOPRAVNOSTI I MEĐUNARODNA SARADNJA

Strateški cilj: Stvaranje održivih mehanizama na nacionalnom i lokalnom nivou za postizanje rodne ravnopravnosti.

Cilj 8.1. Jačanje mehanizama za primjenu rodne ravnopravnosti na nacionalnom nivou i unapređenje njihovog koordiniranog djelovanja i izvještavanja.

Indikator (pokazatelj) efekta:

- Postoji održiv mehanizam na nacionalnom nivou za primjenu politike rodne ravnopravnosti, obučen kadar, sredstva za rad i redovna komunikacija između svih relevantnih aktera.
- Upostavljen index rodne ravnopravnosti i prate se ostali važni UN indikatori u ovoj oblasti.

Cilj 8.2. Osnovani novi i osnaženi postojeći mehanizmi za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou

Indikator (pokazatelj) efekta: Postoje održivi mehanizmi za primjenu politike rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, obučeni kadrovi, sredstva za rad i redovna komunikacija između svih relevantnih aktera.

Cilj 8.3. Osnaženi kapaciteti Odjeljenja za rodnu ravnopravnost za sprovođenje politike rodne ravnopravnosti.

Indikator (pokazatelj) efekta: Odjeljenje za rodnu ravnopravnost posjeduje ljudske, tehničke i materijalne kapacitete da koordiniše sprovođenje politika rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori i sprovodi mjere predviđene ovim strateškim dokumentom i Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.

Cilj 8.4. Kontinuirana saradnja sa organizacijama civilnog društva

Indikator (pokazatelj) efekta: Postoji redovna komunikacija i sprovode se redovni sastanci i zajedničke aktivnosti Odjeljenja za rodnu ravnopravnost i Foruma za dijalog sa predstavnicima/cama ženskog sektora i drugim organizacijama civilnog društva koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti.

Cilj 8.5. Uvesti rodno osjetljivo upravljanje budžetskim sredstvima u lokalnim samoupravama i ministarstvima.

Indikator (pokazatelj) efekta: Postoji razvijen sistem za rodno osjetljivo upravljanje budžetskim sredstvima u minimum 5 lokalnih samouprava i 3 ministarstva.

Cilj 8.6. Uključivanje evropskih standarda rodne ravnopravnosti u nacionalno zakonodavstvo i integracija rodne ravnopravnosti u proces pregovora o pristupanju EU

Indikator (pokazatelj) efekta: Procenat integrisanosti rodne komponente u Akcionom planu za sprovođenje EU integracija. Procenat realizacije mjera iz poglavlja 23 u dijelu: „Rodna ravnopravnost” i drugih poglavlja od važnosti za oblast rodne ravnopravnosti.

Cilj 8.7. Unaprijeđena saradnja sa institucionalnim mehanizmima u državama regiona

Indikator (pokazatelj) efekta: Redovna komunikacija i dobra saradnja crnogorskih institucija koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti sa srdonim institucijama u državama regiona.

Cilj 8.8. Povećan nivo informisanosti žena i šire javnosti o osnovnim pravima žena koja proizlaze iz UN i EU pravnih dokumenata.

Indikator (pokazatelj) efekta: Građani/ke posjeduju osnovna znanja o pravima žena koja proizlaze iz UN i EU pravnih dokumenata.

II NAČIN IZVJEŠTAVANJA O SPROVOĐENJU PAPRR

Sprovođenje plana je obaveza svih sektora, te se izvještavanje mora sprovoditi u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i njime definisanim obavezama.

Kao mehanizam za izvještavanje treba pratiti UN Globalni Minimalni set indikatora i dodatno indikatore definisane u akcionom planu. Naime, inter-agencijska i Ekspertska grupa za rodnu statistiku u okviru Komisije za statistiku Ujedinjenih nacija je ustanovila minimalni set rodnih indikatora za međunarodnu kompilaciju širom svijeta, sa ciljem da se obezbijedi osnova za praćenje rodnih pitanja na globalnom nivou (Ujedinjene nacije, 2014. godine).

Ovaj globalni minimum Set sadrži minimalnu zajednički imenitelj za statistiku na rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena. Očekuje se da on bude osnova za regionalne i nacionalne vežbe razvoja indikatora.¹

Nadležna ministarstva dužna su jednom godišnje izvijestiti Ministarstvo za ljudska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost o sprovođenju mjera iz ovog plana, ali i drugih aktivnosti sa ciljen osiguranja rodne ravnopravnosti.

Po potrebi, dužni su u skladu sa indikatorima izvijestiti Ministarstvo za ljudska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost **i tokom procesa podnošenja redovnih izvještaja Evropskoj komisiji i drugim međunarodnim tijelima.**

U nastavku:

III PROGRAM SPROVOĐENJA ZA 2019-2020

---

¹ United Nations Statistics Division. Minimum Set of Gender Indicators. Dostupni na: <http://bit.ly/2mvrgXL>

PLAN AKTIVNOSTI ZA POSTIZANJE RODNE RAVNOPRAVNOSTIU CRNOJ GORI 2017 – 2021. GOD

PROGRAM SPROVOĐENJA (akcioni plan) ZA PERIOD 2019 – 2020. GODINA

1. UNAPREĐENJE RODNE RAVNOPRAVNOSTI I LJUDSKIH PRAVA ŽENA

Strateški cilj: Uspostavljanje društva jednakih mogućnosti i eliminisanje svih oblika diskriminacije po osnovu pola i roda

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 1.1: Načelo rodne ravnopravnosti integrisano u izradu i primjenu svih nacionalnih politika (programa i strategija) i djelovanja državnih tijela.						
Indikator (pokazatelj) efekta: Broj i % državnih tijela koja adekvatno sprovode Zakon o rodnoj ravnopravnosti i nacionalnih politika u čiju izradu je uključena rodna komponenta.						
1.1.1. Osigurati da se prilikom izrade svih nacionalnih politika (strategija, akcionih planova) uključi komponenta rodne ravnopravnosti s fokusom na davanje mišljenja Ministarstva za ljudska i manjinska prava	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Sva ministarstva i organi državne uprave	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Savjet za rodnu ravnopravnost	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Broj i % nacionalnih politika koje imaju orodnjene indikatore. - Broj i % nacionalnih politika u čiju izradu je uključena i rodna studija. - Broj mišljenja	- Izvještaji: Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, -Izvještaji ministarstava i organa državne uprave -Izvještaji CEDAW, Akcioni planoovi 19 i 23	Redovna budžetska sredstva
1.1.2. Sprovedena obuka predstavnika/ca državnih organa o integrisanju rodne komponente (engl. Gender mainstreaming) u	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Uprava za kadrove, UNDP	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Sprovedena minimum jedna obuka godišnje.	Izvještaji Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	2 700€ u okviru redovnih budžetskih sredstava

izradi i primjeni svih nacionalnih politika (programa i strategija).				- Pripremljene preporuke za unapređenje stanja		
1.1.3. Sprovedena obuka predstavnika/ca lokalne samouprave o integrisanju rodne komponente (engl. Gender mainstreaming) u izradi i primjeni svih lokalnih politika (programa i akcionih planova).	Lokalne samouprave	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	2019–2020.god.	- Sprovedena minimum jedna obuka. - Pripremljene preporuke za unapređenje stanja	Izveštaji lokalnih samouprava	1 600€ u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 1.2: Dosljedno sprovođenje međunarodnih instrumenata za rodnu ravnopravnost a posebno zaštitu ljudskih prava žena.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Sve relevantne institucije sprovode i redovno izvještavaju Vladu i međunarodne organizacije o sprovođenju međunarodnih instrumenata za rodnu ravnopravnost a posebno zaštitu ljudskih prava žena.						
1.2.1. Redovno izvještavati međunarodne organizacije o sprovođenju međunarodnih instrumenata za zaštitu ljudskih prava žena, uključujući CEDAW, Istanbulsku Konvenciju	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Ministarstvo vanjskih poslova	Ministarstva i organi državne - uprave, organi lokalne samouprave Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore, organizacije civilnog društva	2019–2020. god.	- Broj i vrsta izvještaja za međunarodne organizacije pripremljenih i usvojenih na Vladi. - Pripremljen i usvojeni redovni izvještaji sprovođenju međunarodnih instrumenata.	- Izvještaji svih nadležnih ministarstava iz oblasti obuhvaćenih PAPRR-om. - Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava, - Izvještaji Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore.	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

					- Izvještaji organizacije civilnog društva	
1.2.2. Organizovanje konsultativnih i kontrolnih saslušanja na temu o primjenih međunarodnih konvencija i preporuka.	Skupština, tj. nadležni odbori	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Minimum 1 kontrolno saslušanje. - Broj organizovanih konsultativnih i kontrolnih saslušanja na temu o primjenih međunarodnih konvencija i preporuka na godišnjem nivou.	-Izvještaj Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Redovna budžetska sredstva
1.2.3. Unapređenje nacionalnog okvira shodno ratifikovanim međunarodnim dokumentima i preporukama (poput Istanbulske Konvencije i GREVIO preporuka i sl). kroz odgovarajuće izmjene i dopune u zakonodavnom okviru	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde i dr. ministarstva	Skupština, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i drugi odbori	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj amandmana kojim se usklađuje nacionalno zakonodavstvo sa međunarodnim konvencijama.	-Izvještaj nadležnih ministarstava	Redovna budžetska sredstva

1.2.4. Organizovati promociju ženskih ljudskih prava i istorije ženskog pokreta poput Međunarodni dan žena 8. mart i sl.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Lokalne kancelarije za rodnu ravnopravnost	Ministarstva i organi državne uprave, organi lokalne samouprave, organizacije civilnog društva	I kvartal 2019. god. I kvartal 2020. god.	- Broj i vrsta događaja organizovanih u cilju promocije 8. marta kao dana obilježavanja ženskih ljudskih prava i istorije Ženskog pokreta.	-Izveštaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava, -Izveštaji organa lokalne samouprave, -Izještaji Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore.	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
1.2.5. Publikovanje i promovisanje međunarodnih konvencija u oblasti rodne ravnopravnosti (Pekinške, Istanbulske Konvencije, CEDAW itd)	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizacije civilnog društva	2019 - 2020. god.	- Broj događaja; - Tiraž štampanih izdanja.	- Izveštaji Ministarstva za ljudska i manjinska prava	5 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 1.3: Osigurana primjena antidiskriminacionog zakonodavstva uz procjenu učinka, kvaliteta i stepena primjene zakonskih propisa.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
<i>Broj predmeta po osnovu diskriminacije po osnovu pola i roda</i>						
<i>Povećan je broj riješenih slučajeva na godišnjem nivou prijavljenih po ovom osnovu ili drugim osnovama iz Zakona o rodnoj ravnopravnosti.</i>						
1.3.1. Organizovati nacionalnu kampanju upoznavanja javnosti sa mehanizmima zaštite od rodno zasnovane diskriminacije.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Lokalne samouprave, Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Jednom godišnje	- Organizovana minimum jedna sedmodnevna kampanja godišnje. - Broj medijskih nastupa. - Broj događaja. - Vrsta i broj distribuiranog materijala.	- Izveštaj PR službe Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

1.3.2. Prikupljanje podataka o slučajevima diskriminacije po osnovu pola i njihovima ishodima Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.	Odgovorne institucije shodno <i>Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja posebne evidencije o slučajevima prijavljene diskriminacije</i>	Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore	I kvartal 2019. god. I kvartal 2020. god.	- Godišnji izvještaj o slučajevima diskriminacije po osnovu pola i njihovima ishodima koji obuhvata broj prijavljenih i riješenih slučajeva.	- Izvještaj Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Izvještaji pravosuđa, Izvještaji organizacija civilnog društva, Izvještaj za poglavlja 19 i 23.	Redovna budžetska sredstva
1.3.3. Sprovedeno istraživanje o primjeni Zakona o rodnoj ravnopravnosti u državnim organima i ustanovama	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, ministarstva i organi državne uprave, lokalne samouprave, organizacije civilnog društva	IV kvartal 2019. god.	- Sprovedeno monitoring istraživanje o stepenu primjene zakona o rodnoj ravnopravnosti. - Broj i lista državnih organa i institucija obuhvaćen istraživanjem. - Izađene preporuke.	- Izvještaj Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Redovna budžetska sredstva
1.3.4. Obuka svih nosilaca pravosudnih funkcija i advokata o primjeni međunarodnih i	Centar za edukaciju sudstva i tužilaštva,	Advokatska komora, Zaštitnik/ca	2019 – 2020. god.	- Organizovane minimum jedna obuka godišnje.	- Izvještaj Ministarstvo za	3 000 € u okviru redovnih

nacionalnog zakonodavstva u vezi sa rodnom diskriminacijom	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	ljudskih prava i sloboda Crne Gore			ljudska i manjinska prava.	budžetskih sredstava
--	---	------------------------------------	--	--	----------------------------	----------------------

2. RODNO OSJETLJIVO VASPITANJE I OBRAZOVANJE

Strateški cilj: Uvođenje rodno osjetljivog obrazovanja na svim nivoima obrazovanja

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 2.1. U nastavi u osnovnim i srednjim školama prisutna je rodna komponenta.						
Indikator (pokazatelj) efekta: Procenat nastavnika/ca koji primjenjuju ciljeve iz međupredmetne oblasti rodne ravnopravnosti za osnovne i srednje škole.						
2.1.1. Izrada i objavljivanje priručnika pod nazivom: „Vodič za Nastavnike/nastavnice kroz međupredmetnu oblasti – rodna ravnopravnost, za osnovnu i srednje škole“ (Kurikulum za međupredmetne teme (za osnovnu i srednje škole) urađen je i dostupan na sajtu Zavoda za školstvo: https://bit.ly/2MXLkPW i https://bit.ly/2tpuH77)	Zavod za školstvo	Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, organizacije civilnog društva	2019. god.	- Izrađen priručnik. - Broj distribuiranih kopija. - Broj škola u kojima se priručnik koristi.	- Izvještaj Zavoda za školstvo i Ministarstva prosvjete	Redovna budžetska sredstva
2.1.2. Obuka za sprovođenje međupredmetnog programa o rodnoj ravnopravnosti u osnovnim i srednjim školama	Zavod za školstvo	Ministarstvo prosvjete, Organizacije civilnog društva	2020. god.	-Broj organizovanih obuka. - Broj obučeni nastavnika/ca. - Broj škola u kojima se program sprovodi.	- Izvještaj Zavoda za školstvo i Ministarstva prosvjete	Redovna budžetska sredstva, donatorska sredstva

Cilj 2.2. Povećan nivo znanja zaposlenih u obrazovnom sistemu o rodnoj ravnopravnosti.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta: Minimum 25% ustanova na nivou predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja u Crnoj Gori uključeno u program obuke i po 1 njihov predstavnik/ca povećao/la nivo znanja u oblasti rodne ravnopravnosti.</i>						
2.2.1. Sprovođenje programa stručnog usavršavanja iz područja rodne ravnopravnosti za vaspitno-obrazovni kadar na nivou predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, saglasno Preporuci Savjeta Evrope CM(2007)13	Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo, Vaspitno-obrazovne ustanove	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Centar za stručno obrazovanje, Organizacije civilnog društva	2019. god. 2020. god.	- Organizovane minimum 2 obuke godišnje – po jedna za svaku od ciljnih grupa (za nastavni kadar na nivou predškolskog, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja). - Obučeno minimum 50 predstavnika/ca vaspitno-obrazovnog kadra na godišnjem nivou.	- Izvještaj Zavoda za školstvo. - Izvještaj Ministarstva prosvjete. - Izvještaj vaspitno-obrazovnih ustanova.	Redovna budžetska sredstva
Cilj 2.3. Postignut rodni balans u izboru profesija u srednjoškolskim i visokoškolskim ustanovama.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan procenat dječaka i djevojčica (momaka i djevojaka) koji se obrazuju za profesije u kojima nijesu tradicionalno zastupljeni.</i>						
2.3.1. Promocija STEM obrazovanje (nauka, tehnologija, inženjerstvo i matematiku) i obilježavanje Međunarodnog dana žena i devojaka u nauci i - Međunarodnog dana djevojčica u ICT-u	Ministarstvo nauke, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo javne uprave	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Organizacije civilog društva	Jednom godišnje: - Međunarodni dana žena i devojaka u nauci: 11. februar -Međunarodni dan djevojčica u ICT-u: 25.april	- Broj institucija uključenih u događaj. - Broj i vrsta dešavanja organizovanih na teritoriji Crne Gore. Broj i vrsta događaja organizovanih u sklopu	- Izvještaji Ministarstva nauke. - Izvještaji Ministarstvo javne uprave	3 000 € 1.500 €
2.3.2. Sprovođenje godišnje kampanje za podsticanje mladih da se	Ministarstvo prosvjete,	Zavod za zapošljavanje,	Jednom godišnje	- Sprovedena minimum jedna kampanja na nacionalnom nivou.	- Izvještaji Ministarstva prosvjete,	Redovna budžetska sredstva

obrazuju za profesije u kojima nijesu tradicionalno zastupljeni.	Centar za stručno obrazovanje, Vaspitno - obrazovne ustanove, Univerziteti	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), NVO		- Broj i vrsta događaja organizovanih u sklopu kampanje.	Centra za stručno obrazovanje, Vaspitno-obrazovnih ustanova, MONSTAT-a.	
Cilj 2.4. Unaprijeđena rodna ravnopravnost u visokoškolskim ustanovama.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
- Povećan nivo znanja zaposlenih u visokoškolskom obrazovanju o rodnoj ravnopravnosti.						
- Rodna komponenta integrisana u realizaciji programa visokoškolskog obrazovanja.						
2.4.1. Organizovati obuku o rodnoj ravnopravnosti za zaposlene u visokoškolskim ustanovama	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i Univerzitet Crne Gore i privatni Univerziteti	Organizacije civilnog društva	2020. god.	- Najmanje jedna obuka za minimum 25 zaposlenih u visokoškolskim ustanovama. - Broj ustanova visokog obrazovanja obuhvaćenih obukama.	- Izvještaj Univerziteta Crne Gore.	4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
2.4.2. Uraditi analizu o primjeni rodno senzitivnog jezika u službenim evidencijama u ustanovama visokog obrazovanja (diplome, certifikati, uvjerenja, potvrde i sl.)	Ministarstvo prosvjete, Ustanove visokog obrazovanja	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) Organizacije civilnog društva	2020.god.	- Sprovedena i publikovana analiza. - Broj ustanova visokog obrazovanja obuhvaćenih analizom.	Izvještaji ustanova visokog obrazovanja, Izvještaji Ministarstva prosvjete, Izvještaj organizacija civilnog društva.	3 000€

2.4.3. Uvođenje rodnih studija odnosno studijskog programa: Rodna ravnopravnost na Univerzitetu Crne Gore	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Univerzitet Crne Gore	Ministarstvo prosvjete	2020.god.	<ul style="list-style-type: none"> - Potpisan Memorandum - Kreiran kurikulum - Uvedene rodne studije na Univerzitetu Crne Gore. - Broj studenata/tkinja rodnih studija. 	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Univerziteta Crne Gore	Redovna budžetska sredstva i donatorska sredstva
---	---	------------------------	-----------	---	--	--

3. RODNA RAVNOPRAVNOST U EKONOMIJI

Strateški cilj: Povećati zaposlenost žena i ukloniti sve oblike diskriminacije žena na tržištu rada

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 3.1. Povećana zapošljivost žena, posebno teže zapošljivih kategorija.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta: Povećan broj zaposlenih žena, posebno procenat teže zapošljivih kategorija.</i>						
3.1.1. Sprovođenje mjera aktivne politike zapošljavanja (posebno teže zapošljivih kategorija žena, pripadnica RE populacije, OSI)	Zavod za zapošljavanje, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo finansija	Lokalne uprave, Mediji	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj i vrsta sprovedenih mjera aktivne politike zapošljavanja. - Broj lica prema polu uključenih u mjere aktivne politike zapošljavanja.	- Izvještaji Zavoda za zapošljavanje, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Zavoda za statistiku.	Redovna budžetska sredstva
3.1.2. Promocija i kreiranje podsticajnih mjera za prelazak tržišnih učesnika iz neformalnih (rad na crno i siva ekonomija) u formalne tokove (registrovani privredni subjekti)	Ministarstvo finansija, Poreska uprava	Ministarstvo ekonomije, Unija Poslodavaca, Privredna komora, Asocijacija poslonih žena i druge poslovne asocijacije i udruženja poslodavaca	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj uvedenih novih podsticajnih mjera - Broj registrovanih privrednih subjekata.	- Izvještaj Ministarstva finansija i Izvještaj Poreske uprave.	Redovna budžetska sredstva

3.1.3. Suzbijanje rada „na crno“ uz rodno osjetljivu statistiku	Uprava za inspekcijske poslove – inspekcija rada	Ministarstvo finansija – Poreska uprava, Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava policije	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj zaposlenih po nalogu inspekcije rada.	- Godišnji izvještaj o radu Uprave za inspekcijske poslove.	Redovna budžetska sredstva
Cilj 3.2. Podsticati žensko preduzetništvo i samozapošljavanje						
Indikator (pokazatelj) efekta: Unaprijeđen pravni okvir i obezbijeđene posebne mjere podrške za razvoj preduzetništva i samozapošljavanja žena na nacionalnom i lokalnom nivou.						
3.2.1. Sprovođenje istraživanja o ženama preduzeticama u Crnoj Gori	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Privredna komora Crne Gore, Asocijacija poslovnih žena CG	I kvartal 2020. god.	- Urađeni prezentovan izvještaj - Broj i regionalna zastupljenost preduzetnica.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Asocijacije poslovnih žena CG	20 000 € (obezbijeđena sredstva)
3.2.2. Kreiranje godišnjih izvještaja o broju žena na direktorskim i menažerskim pozicijama i u upravnim odborima privatnih i javnih preduzeća.	Ministarstvo ekonomije, jedinice lokalne samouprave, MONSTAT	Zavod za statistiku, Asocijacija poslovnih žena CG i druga slična udruženja, Unija poslodavca, Privredna komora, Poreska uprava, Zavod za zapošljavanje	Jedom godišnje 2019 – 2020. god.	- Izrađen izvještaj na godišnjem nivou. - Broj i % žena na pozicijama odlučivanja i u upravnim odborima firmi.	- Izvještaj Ministarstvo ekonomije i Direkcije za mala i srednja preduzeća - Izvještaj MONSTATa	Redovna budžetska sredstva
3.2.3. Kreiranje i sprovođenje povoljnih kreditnih linija i dodjela bespovratnih	Ministarstvo ekonomije, Zavod za zapošljavanje Investiciono razvojni fond (IRF)	Organizacije civilnog društva (Unija poslodavaca, Asocijacija	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj uspostavljenih kreditnih linija. - Broj odobrenih kredita za žene u okviru postojećih	- Izvještaj Ministrstva ekonomije -Izvještaj Zavoda za zapošljavanje, - Izvještaj IRF-a	Redovna budžetska sredstva i Donatorska sredstva

sredstava za razvoj ženskog biznisa		poslovnih žena CG i sl)		kreditnih linija pod povoljnijim uslovima. -Broj bespovratnih sredstava (grantova) dodijeljenih za razvoj ženskog biznisa.		
3.2.4. Uvođenje poreskih olakšica za samozaposlene žene, žene preduzetnice i žene zaposlene u poljoprivredi	Ministarstvo finansija, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), organizacije civilnog društva	2020. godina	-Vrsta i broj poreskih olakšica za samozaposlene žene, žene preduzetnice i žene zaposlene u poljoprivredi. - Broj žena koje koristi ove olakšice.	- Izvještaji Ministarstvo finansija, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.	Redovna budžetska sredstva
3.2.5. Sprovoditi programe obuke i seminare za žene koje otpočinjaju privatni biznis ili su vlasnice MSP, uz posebne obuke za žene iz teže zapošljivih kategorija	Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo finansija, Privredna komora, Unija poslodavaca	Asocijacija poslovnih žena CG i druga slična udruženja, Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj sprovedenih programa obuke. - Broj žena obuhvaćenih programima. - Broj žena iz teže zapošljivih kategorija koje su obuhvaćene obukom.	- Izvještaji: Ministarstva ekonomije, Ministarstva finansija, Direkcije za mala i srednja preduzeća, Privredne komore, Unije poslodavaca.	Redovna budžetska sredstva
3.2.6. Organizovanje konferencija, sastanaka za žene	Ministarstva ekonomije, Privredna komora,	Lokalne samouprave,	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj konferencija, sastanaka za razmjenu	Izvještaji: -Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja,	Redovna budžetska sredstva,

preduzetnice i promocija ženskog preduzetništva i aktivnosti udruženja koja okupljaju žene preduzetnice kao i žena u zanatstvu i poljoprivredi.	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Unija poslodavaca, Asocijacija poslovnih žena CG, Udruženje preduzetnica Crne Gore i druga slična udruženja, Organizacije civilnog društva		iskustava i promociju dobrih praksi na polju razvoja ženskog preduzetništva -Broj promotivnih aktivnosti udruženja poslovnih udruženja žena i poslodavačkih organizacija. - Broj preduzetnica uključenih u ove aktivnosti.	- Ministarstva ekonomije i Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća - Izvještaji organizacija civilnog društva.	donatorska sredstva
---	---	--	--	--	--	---------------------

Cilj 3.3. Osnaživanje lokalnih institucija i ženskih kapaciteta da se omogući i podstakne ulazak u preduzetništvo.

Indikator (pokazatelj) efekta: *Angažovane lokalne službe podrške i uspostavljena saradnja sa finansijskim institucijama kao kredibilnim klijentima finansijskih institucija.*

3.3.1. Mentorska podrška preduzeticama – mentorske šeme i izrada prilagođenog programa za učesnike/ce u mentorskim šemama	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), UNDP	Nacionalni i lokalni partneri u oblasti ekonomije (jedinice lokalne samouprave, Zavod za zapošljavanje, Unija poslodavaca, Privredna komora, Asocijacija poslovnih žena CG, Udruženje preduzetnica Crne	Nastaviti sprovođenje i u 2019. god.	- Izrađen prilagođen program za učesnike/ce u mentorskim šemama. - Broj angažovanih mentora/ki. -Broj korisnica mentorske šeme.	- Izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i UNDP. - Izvještaj o sprovođenju projekta „Podrška anti-diskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti (IPA/2014/ 037-803.08/ME/HumanRights).	5 000 € Obezbijedena sredstva iz IPA II (2016-2019)
---	---	---	--------------------------------------	---	--	--

		Gore i druga slična udruženja)				
3.3.2. Umrežavanje sa poslovnim udruženjima	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), UNDP, Privredna komora	Nacionalni i lokalni partneri u oblasti ekonomije (jedinice lokalne samouprave, Zavod za zapošljavanje, Unija poslodavaca, Asocijacija poslovnih žena CG, Udruženje preduzetnica Crne Gore i druga slična udruženja)	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj i vrsta zajedničkih aktivnosti, ostavrenih partnerstava ili mreža.	- Izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i UNDP. - Izvještaj o sprovođenju projekta „Podrška anti-diskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti (IPA/2014/ 037-803.08/ME/HumanRights).	Obezbijeđena sredstva iz IPA II (2016-2019)
3.3.3. Donošenje akata od strane lokalnih samouprava po pitanju uvođenja rodne ravnopravnosti na svim nivoima i osnaživanje ženskog preduzetništva	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), UNDP	Nacionalni i lokalni partneri u oblasti ekonomije (jedinice lokalne samouprave, Zavod za zapošljavanje, Unija poslodavaca, Privredna komora, Asocijacija poslovnih žena CG i druga slična udruženja)	2019 – 2020. god.	- Doneseni akti - Urađena procjena i plan za djelovanje. Napomena: urađeno za Niksic, Podgoricu, Herceg Novi, a nastavlja se sa Danilovgradom i ostalim opštinama u kojima je Ženska politička mreža obezbijedila budžetska sredstva	- Izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i UNDP. - Izvještaj o sprovođenju projekta „Podrška anti-diskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti (IPA/2014/ 037-803.08/ME/HumanRights).	1 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava i Obezbijeđena sredstva iz IPA II (2016-2019)

				za žensko preduzetništvo		
3.3.4. Organizovanje obuka za opštine o osnaživanju ženskog preduzetništva	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), UNDP	Nacionalni i lokalni partneri u oblasti ekonomije (jedinice lokalne samouprave, Zavod za zapošljavanje, Unija poslodavaca, Privredna komora, Asocijacija poslovnih žena CG i druga slična udruženja)	2019 – 2020. god.	- Organizovane četiri dvodnevne obuke u gradovima u kojima je urađena analiza. - Broj opština obuhvaćenih obukom. - Broj učesnika/ca.	- Izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i UNDP. - Izvještaj o sprovođenju projekta „Podrška anti-diskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti (IPA/2014/ 037-803.08/ME/HumanRights).	Obezbijedena sredstva iz IPA II (2016-2019)
Cilj 3.4. Postignut visok stepen usklađenosti radnih i porodičnih obaveza žena i muškaraca.						
Indikator (pokazatelj) efekta: Obezbijeden pravni okvir i promovisana praksa koji omogućava da se koriste radni angažmani koji omogućavaju usklađivanje radnih i porodičnih obaveza žena i muškaraca.						
3.4.1. Organizovanje kampanje o ravnomjernoj raspodjeli radnih i porodičnih obaveza žena i muškaraca	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Odbor za rodnu ravnopravnost, Skupštine Crne Gore, Organizacije civilnog društva, Mediji	2019. god. i 2020. god.	- Organizovana minimum 1 kampanja na godišnjem nivou. - Press clipping.	- Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja i - Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost).	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

3.4.2. Obezbijediti produženi boravak za djecu koja pohađaju prvi razred u svim osnovnim školama kroz organizovanje odgovarajućih servisa	Ministarstvo prosvjete	Vaspitno – obrazovne ustanove	Školska 2019 – 2020. god.	- Broj i % osnovnih škola koje imaju dostupan produženi boravak za učenike/ce prvog razreda.	- Izvještaj Ministarstva prosvjete.	Redovna budžetska sredstva
3.4.3. Obezbijediti produženo vrijeme rada vrtića ili rad vrtića u dvije smjene.	Ministarstvo prosvjete	Vaspitno – obrazovne ustanove	2019 – 2020. god.	- Broj i % vrtića koji imaju produženo vrijeme rada ili rad u dvije smjene.	- Izvještaj Ministarstva prosvjete.	Redovna budžetska sredstva
Cilj 3.5. Osigurana efikasna primjena zakona i smanjena rodno bazirana diskriminacija na tržištu rada.						
Indikator (pokazatelj) efekta: <i>Smanjen broj slučajeva rodno bazirane diskriminacije na tržištu rada i povećan broj riješenih prijavljenih slučajeva.</i>						
3.5.1. Prikupljanje, objedinjavanje i obrađivanje statističkih podataka po polu o diskriminaciji i mobingu zaposlenih	Uprava za inspekcijske poslove	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj i vrsta prijavljenih slučajeva diskriminacije i mobinga zaposlenih na godišnjem nivou. - Struktura žrtava diskriminacije.	Godišnji izvještaji: - Uprave za inspekcijske poslove i - Zaštitnika ljudskih prava i sloboda.	Redovna budžetska sredstva
3.5.2. Osigurati besplatnu pravnu pomoć u slučajevima kada je u pitanju povreda prava iz rada i po osnovu rada.	Lokalne kancelarije za besplatnu pravnu pomoć, Sudovi, organizacije civilnog društva	Advokatska komora	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj pružene besplatne pravne pomoći.	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Lokalnih kancelarija za besplatnu pravnu pomoć.	Redovna budžetska sredstva

	(NVO, sindikalne organizacije)					
3.5.3. Obuka inspektora rada (i drugih inspektora Uprave za inspekcijske poslove shodno propisanim nadležnostima) zaduženih za praćenje i kontrolu primjene Zakona o radu, Zakona o zabrani diskriminacije, Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, Zakona o zabrani zlostavljanja na radu	Uprava za kadrove u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Uprava za inspekcijske poslove, Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj i tema organizovanih obuka. - Broj učesnika/ca.	- Izvještaji Uprave za inspekcijske poslove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Ministarstva rada i socijalnog staranja, Sindikalnih organizacija, Organizacija civilnog društva.	4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 3.6. Smanjiti jaz u zaradama muškaraca i žena.						
Indikator (pokazatelj) efekta:						
<ul style="list-style-type: none"> - Jaz u zaradama muškaraca i žena u Crnoj Gori smanjen za min 3% do kraja izvještajnog perioda (januar 2020. godine), sa dostupnim godišnjim podacima posebno za privatni i posebno za javni sektor. - Obezbijedeni godišnji podaci o jazu u penzijama muškaraca i žena u Crnoj Gori. 						
3.6.1. Izrada materijala za informisanje o važnosti načela jednakih zarada za rad jednake vrijednosti i	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost),	Ministarstvo finansija, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Poslodavačka udruženja,	2019 i 2020. god.	- Izrađen promotivni materijal i organizovana jedna informativna kampanja na godišnjem nivou.	Izvještaji nosilaca aktivnosti: - Ministarstvo rada i socijalnog staranja, - Ministarstvo finansija, - Periodični izvještaji MONSTAT-a.	1 500 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

primjeni Zakona o radu (u skladu sa CEDOW preporukama).		Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Organizacije civilnog društva, Međunarodne organizacije			- Publikacija „Žene i muškarci u Crnoj Gori“.	
3.6.2. Uraditi analizu o potencijalnom jazu u zaradama i penzijama muškaraca i žena u javnom i privatnom sektoru u Crnoj Gori (u skladu sa CEDAW preporukama).	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo finansija, MONSTAT	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Državni organi, organi lokalne samouprave, Organizacije civilnog društva	III kvartal 2020. god.	- Pripremljen i prezentiran u javnosti minimum jedan izvještaj na godišnjem nivou sa dostupnim godišnjim podacima posebno za privatni i posebno za javni sektor.	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: - Ministarstvo rada i socijalnog staranja, - Ministarstvo finansija, - Periodični izvještaji MONSTAT-a.	Redovna budžetska sredstva

4. RODNO OSJETLJIVA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Strateški cilj: Unaprijediti dostupnu rodno osjetljivu zdravstvenu zaštitu

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 4.1. Unaprijedena prevencija i rano otkrivanje malignih oboljenja.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta: Unaprijeđen nacionalni program ranog otkrivanja malignih oboljenja i organizovana minimum jedna godišnja kampanja.</i>						
4.1.1. Sprovoditi i kontinuirano unapređivati Nacionalni program ranog otkrivanja malignih oboljenja (obuhvatom novih populacionih grupa i drugih crnogorskih teritorija)	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje	Zdravstvene ustanove na svim nivoima zdravstvene zaštite	Kontinuirano 2019-2020. god.	-Izrađen nacionalni program (za one bolesti za koje ne postoji). -Izrađen nacionalni program za skrining prostate - Sprovedeni preventivni programi. - Štampani/-distribuirani letci i brošure. -Broj pregleda.	- Godišnji izvještaji Instituta za javno zdravlje i Ministarstva zdravlja.	3 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
4.1.2. Obilježavanja datuma iz Kalendara zdravlja (prevencija karcinoma grlića materice, karcinoma dojke, borbe protiv nasilja nad ženama itd)	Institut za javno zdravlje, Ministarstvo zdravlja	JZU Domovi zdravlja, Mediji, Organizacije civilnog društva, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Sprovedena minimum jedna 7 dnevna godišnja kampanja.	- Godišnji izvještaji Instituta za javno zdravlje i	500 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

				- Broj medijskih programa i tekstova.	Ministarstvo zdravlja.	
Cilj 4.2. Unaprijeđene mjere za očuvanje reproduktivnog zdravlja svih žena i djevojčica.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Obezbijedena je dostupna i sveobuhvatna zdravstvena zaštita i podrška u ostvarivanju iste za sve žene, posebno pripadnice ranjivih kategorija (žene sa sela, žene sa invaliditetom, žrtve trgovine ljudima i sl.) u svim opštinama u Crnoj Gori.						
4.2.1. Promocija prioritetno prirodnog porođaja, u cilju humanizacije rađanja	Ministarstvo zdravlja JZU Klinički centar Opšte bolnice JZU Domovi zdravlja kroz odgovarajuća savjetovaništa za reproduktivno zdravlje	Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Ukupan broj porođaja na godišnjem nivou. - Broj carskih rezova na godišnjem nivou. - Izvršen monitoring uslova porođaja u cilju humanizacije rađanja	- Godišnji izvještaji: Ministarstva zdravlja. Kliničkog centra, Opštih bolnica Domova zdravlja,	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
4.2.2. Praćenje i poboljšanje programa pružanja podrške svim ženama nakon porođaja u vezi dojenja, njege bebe i brige o sopstvenom zdravlju	Ministarstvo zdravlja i JZU Domovi zdravlja – Izabrani doktor za djecu, Jedinica za patronažu, Izabrani doktor za žene	JZU Opšte bolnice Institut za javno zdravlje	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Procenat djece koja su obuhvacena patronažnom posjetom. - Broj žena koje su posjetile izabranog ginekologa nakon porođaja. - Analiza rada savjetovaništa sa	- Godišnji izvještaji Domova zdravlja.	1 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

				preporukama za poboljšanje		
4.2.3. Sprovoditi i unapređivati programe obuke i informisanost mladih u oblasti reproduktivnog zdravlja (planiranja porodice i primjene kontracepcije, PPI, HIV/AIDS) sa posebnim akcentom na ranjive grupe (RE populaciju, ruralna područja, žene sa invaliditetom)	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, JZU Domovi zdravlja – savjetovaništa za mlade, savjetovaništa za reproduktivno zdravlje	Ministarstva prosvjete Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Broj edukativnih događaja (radionica, seminara, predavanja i sl.) - Broj učesnika/ca edukacija - Broj individualnih savjetovanja. Broj i vrsta štampanog informativnog materijala	Izveštaji Instituta za javno zdravlje Ministarstva zdravlja Ministarstva prosvjete	1 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
4.2.4. Izraditi evaluacioni izvještaj sprovedenih preventivnih aktivnosti na očuvanju i unaprijeđenju reproduktivnog zdravlja žena na osnovu izvještaja iz savjetovaništa domova zdravlja i drugih organizacionih cjelina	Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje	JZU Domovi zdravlja	Jednom godišnje	- Izrađen evaluacioni izvještaj i preporuke za poboljšanje	- Evaluacioni izvještaj Instituta za javno zdravlje.	500 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 4.3. Povećana senzibilisanost zdravstvenih radnika o rodno osjetljivoj zdravstvenoj zaštiti.						
<i>Indikator (pokazatelj): Povećana informisanost i nivo znanja zdravstvenih radnika o pojmu rodne ravnopravnosti i značaju rodno osjetljive zdravstvene zaštite</i>						

4.3.1. Kontinuirano organizovanje obuka za zdravstvene radnike/ce o rodnoj ravnopravnosti i značaju rodno osjetljive zdravstvene zaštite, pogotovo u slučajevima rodno zasnovanog nasilja	Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje - Centar za promociju zdravlja	Zdravstvene ustanove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	Broj sprovedenih obuka na godišnjem nivou. Broj i struktura učesnika/ca i institucija obuhvaćenih obukom.	-Godišnji izvještaji Instituta za javno zdravlje Ministarstva zdravlja. Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 4.4. Unaprijeđen odgovor zdravstvenog sistema u dijelu prepoznavanja i reagovanja u slučajeva nasilja.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Povećan nivo informisanosti zdravstvenih radnika/ca o zakonskim obavezama i propisima iz Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici, koji je Ministarstvo zdravlja potpisalo.						
4.4.1. Edukacija radnika/ca u zdravstvu u području prepoznavanja i saradnje sa relevantnim institucijama u dijelu mjera koje se odnose na nasilje u porodici	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje	Zdravstvene ustanove na svim nivoima zdravstvene zaštite, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Minimum jedna edukacija godišnje. - Broj učesnika/ca.	- Godišnji: Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje.	3 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
4.4.2. Izrada priručnika/informatora za zaposlene u zdravstvu sa osnovnim smjericama za prepoznavanje, postupanje i sprečavanje nasilja u porodici	Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje	Zdravstvene ustanove na svim nivoima zdravstvene zaštite, JZU Klinički centar – Urgentni centar, Zavod za hitnu medicinsku pomoć	IV kvartal 2019. god.	- Izrađen informator. -Distribuiran svim zdravstvenim ustanovama	- Izvještaji Instituta za javno zdravlje i Ministarstva zdravlja.	5 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

5. RODNO ZASNOVANO NASILJE

Strateški cilj: Suzbiti sve oblike rodno zasnovanog nasilja, nasilja nad ženama i nasilja u porodici, te unaprijediti položaj i zaštitu prava žrtava svih oblika rodno zasnovanog nasilja.

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna financijska sredstva
Cilj 5.1. Unaprijeđen zakonodavni i regulatorni okvir, kao i tehnički uslovi, za efikasno sprovođenje zaštitnih mjera i efikasnije sankcionisanje nasilnika.						
Indikator (pokazatelj) efekta:						
<ul style="list-style-type: none"> - Zakonski okvir za zaštitu od rodno zasnovanog nasilja je usklađen sa međunarodnim dokumentima i pozitivnom praksom. - Ojačani kapaciteti nadležnih službi za adekvatan odgovor na nasilje i pružanje adekvatne zaštite žrtava nasilja. 						
5.1.1. Izraditi izvještaj o primjeni mjera bezbjednosti zabrane približavanja iz člana 77a Krivičnog zakonika i mjere bezbjednosti udaljenja iz stana ili drugog prostora za stanovanja iz člana 77b Krivičnog zakonika	Ministarstvo pravde Vrhovni sud	Osnovni sudovi Domaće i međunarodne organizacije	IV kvartal 2019. god.	- Pripremljen izvještaj o sudskoj praksi, sa preporukama za efikasno sprovođenje i/ili za izmjene i dopune ovog člana u okviru Krivičnog zakonika.	-Izvještaj Ministarstva Pravde -Izvještaj Vrhovnog suda. -Uvid u izvještaj.	Redovna budžetska sredstva
5.1.2. Izraditi podzakonski akt o načinu praćenja i izvršenja zaštitnih mjera definisanih Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici	Ministarstvo unutrašnjih poslova, i Ministarstvo Zdravlja	Domaće i međunarodne organizacije	I kvartal 2020. god.	Izrađen podzakonski akt sa jasnim opisom procedura postupanja, ulogama i odgovornostima zaposlenih za:	- Godišnji izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova - Uprava policije. - Godišnji izvještaj Ministarstva zdravlja	Redovna budžetska sredstva

				- zaštitne mjere čije je praćenje i izvršenje u nadležnosti policijskih organa - zaštitne mjere čije je praćenje i izvršenje u nadležnosti zdravstvenih službi	- Uvid u dokumenta.	
5.1.3. Rad na stvaranju uslova za sprovođenje zaštitnih mjera obaveznog psihosocijalnog tretmana počinitelja prekršaja iz oblasti Zakona zaštite od nasilja u porodici kroz izradu odgovarajućih smjernica	Ministarstvo zdravlja	Ministarstvo rada i socijalnog staranja (u skladu sa Istanbulskom Konvencijom), Sudovi za prekršaje, Domovi zdravlja, Domaće i međunarodne organizacije	Kontinuirano 2019- 2020. god.	Izrađene smjernice sa jasnim opisom procedura postupanja, ulogama i odgovornostima zaposlenih za: - zaštitne mjere čije je praćenje i izvršenje u nadležnosti policijskih organa - zaštitne mjere čije je praćenje i izvršenje u nadležnosti zdravstvenih službi. - Pravnikom normativno	Godišnji izvještaji: - Ministarstva zdravlja i Ministarstva rada i socijalnog staranja.	Redovna budžetska sredstva

				<p>uređena nova usluga na nivou ministarstva zdravlja.</p> <p>-Dizajniran program psihosocijalnog tretmana nasilnika.</p> <p>-Sprovedena obuka timova za sprovođenje psihosocijanog tretmana, fomiranih u okviru Domova zdravlja (Centara za mentalno zdravlje).</p> <p>- Broj stručnog kadra obučenog za sprovođenje tretmana.</p> <p>-Broj domova zdravlja osposobljenih za sprovođenje psihosocijalnog tretmana.</p>		
5.1.4. Stručno usavršavanje službenika/ca policije o načinu praćenja i izvršavanja zaštitnih	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Ministarstvo rada i	2019. -2020 god.	- Broj sprovedenih obuka i obučenih	- Izvještaji	Redovna budžetska sredstva

mjera, procjeni rizika i izradi plana podrške žrtvama nasilja u skladu sa Zakonom i Protokolom o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici.		socijalnog staranja Domaće i međunarodne organizacije		službenika/ca policije.	Ministarstva unutrašnjih poslova i -Izveštaji Uprave policije.	
---	--	--	--	-------------------------	---	--

Cilj 5.2. Uspostavljen efikasan sistem praćenja primjene mjera iz Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018

Indikator (pokazatelj) efekta: *Postoji minimum jedan izvještaj godišnje o implementaciji mjera iz Strategije za borbu protiv trgovine ljudima 2012-2018, sa preporukama za unapređenje stanja.*

5.2.1. Prezentovati javnosti izvještaj o rezultatima procjene uspješnosti (evaluacije) sprovođenja Strategije za borbu protiv trgovine ljudima	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima	Organi uključeni u rad Radne grupe za praćenje implementacije Strategije za borbu protiv trgovine ljudima	Na godišnjem nivou 2019 i 2020. god.	- Izrađeni godišnji izvještaji o implementaciji Strategije za borbu protiv trgovine ljudima. - Izveštaj prezentovan putem medija i dostupan na sajtu Ministarstva.	- Izveštaj Ministarstva unutrašnjih poslova (Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima).	Redovna budžetska sredstva
5.2.2. Organizovati javne radionice, konferencije, predavanja o nasilju nad ženama žrtvama trgovine ljudima	Ministarstvo unutrašnjih poslova - Kancelarija za borbu protiv trgovine ljudima, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizacije civilnog društva (nevladine organizacije, Crveni krst Crne Gore)	2019 i 2020.god.	- Broj organizovanih događaja (radionica, konferencija, predavanja) godišnje. - Broj učesnika/ca.	- Izveštaj Generalnog Sekretarijata Vlade. - Kancelarije za borbu protiv trgovine ljudima.	10 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

Cilj 5.3. Podizanje svijesti javnosti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno zasnovanog nasilja.

Indikator (pokazatelj) efekta: *Povećan broj otkrivenih djela rodno zasnovanog nasilja i nasilja u porodici i smanjene tradicionalne štetne prakse koje podržavaju nasilničko ponašanje.*

<p>5.3.1. Sprovoditi istraživanja o rasprostranjenosti svih oblika nasilja nad ženama i nasilja u porodici, uključujući tradicionalne štetne prakse.</p>	<p>Ministarstvo za ljudska i manjinska prava</p>	<p>Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo zdravlja - Institut za javno zdravlje, Ministarstvo unutrašnjih poslova, državno tužilaštvo, prekršajni sudovi, Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Vrhovni sud, Organizacije civilnog društva</p>	<p>2020. god.</p>	<p>- Publikovano minimum jedno istraživanje godišnje. -Izvršena procjena rasprostranjenosti i štetnih praksi u oblasti nasilja u porodici i nasilja nad ženama, sa preporukama za poboljšanje.</p>	<p>- Izvještaji Ministarstva rada i socijalnog staranja. - Izvještaji Ministarstva za ljudska i manjinska prava. - Monitoring izvještaji domaćih i međunarodnih organizacija</p>	<p>18 000 € u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava</p>
<p>5.3.2. Organizovanje događaja na temu rodno zasnovanog nasilja, uključujući trgovinu ljudima kao i nasilje nad LGBT osobama.</p>	<p>Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odbor za Rodnu ravnopravnost, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Jedinice lokalne samouprave</p>	<p>Ministarstvo zdravlja – Institut za javno zdravlje, Organizacije civilnog društva, Ministarstvo unutrašnjih poslova,</p>	<p>2019 - 2020 god.</p>	<p>- Broj i vrsta događaja (radionica, predavanja, okruglih stolova, konferencija i sl) - Broj i vrsta distribuiranog materijala.</p>	<p>- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Odbora za rodnu ravnopravnost, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Jedinica</p>	<p>8 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava</p>

		Organizacije civilnog društva			lokalne samouprave.	
5.3.3. Izraditi i distribuirati informativni materijal sa rodno osjetljivim smjericama koje imaju za cilj povećanje svijesti relevantnih aktera o posebnim potrebama zaštite za žene koje traže azil, koje su žrtve ili su u opasnosti od rodno zasnovanog nasilja, za službenike koji se bave pitanjima međunarodne zaštite i odobravanja boravka u Crnoj Gori.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Organizacije civilnog društva	I kvartal 2020.god.	- Informativni materijal izražen i distribuiran ciljnim grupama. - Broj i vrsta distribuiranog materijala.	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Odbora za rodnu ravnopravnost, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Jedinica lokalne samouprave.	10 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
5.3.4. Izraditi i distribuirati na lokalnom nivou publikacije i edukativne materijale o svim oblicima nasilja nad ženama i načinima suzbijanja rodno zasnovanog nasilja i zaštite.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava i Jedinice lokalne samouprave	Organizacije civilnog društva	2019 i 2020. god.	- Broj i vrsta distribuiranog materijala. - Ciljna grupa i način na koji je materijal distribuiran.	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Odbora za rodnu ravnopravnost, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Jedinica lokalne samouprave.	6 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
5.3.5. Statističko izvještavanje o slučajevima nasilja u porodici i diskriminacije po onovu pola.	Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Odbor za rodnu	Ministarstvo unutrašnjih poslova – Uprava policije, Vrhovni sud, Vrhovno	Kontinuirano 2019–2020. god.	- Uspostavljena forma izvještavanja koja će obuhvatiti informacije na	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Odbora za rodnu	Redovna budžetska sredstva

	ravnopravnost	državno tužilaštvo, Viši sud za prekršaje, Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore		nacionalnom nivou kao I na nivou regija. - Objavljeni godišnji izvještaji.	ravnopravnost, Ministarstva rada i socijalnog staranja.	
5.3.6. Organizovati kampanje u cilju prepoznavanja govora mržnje, seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja putem interneta i društvenih mreža.	Ministarstvo javne uprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo kulture	Organizacije civilnog društva Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore,	2019–2020. god.	- Sprovedena minimum jedna kampanja godišnje. - Broj i vrsta aktivnosti.	- Izvještaji nosilaca aktivnosti: Ministarstva javne uprave, Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Ministarstva prosvjete.	Budžetska sredstva za podršku radu organizacija civilnog društva, u skladu sa Zakonom o NVO
Cilj 5.4. Ojačan sistem socijalne i druge podrške i zaštite svih žrtava nasilja u porodici.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
- Povećan broj, vrste i dostupnost servisa podrške žrtvama nasilja u porodici za 25%. Kvalitet pruženih usluga i stepen zadovoljstva korisnica/ka uslugama. - Poboljšana održivost socijalnih i drugih servisa institucija i organizacija civilnog društva u oblasti zaštite od porodičnog nasilja.						
5.4.1. Informisati širu javnost i profesionalce/ke u relevantnim službama o obavezama iz Istanbulske konvencije u dijelu obezbjeđivanja Podrške kroz pravni proces i mogućnostima korištenja instituta „povjerljivog lica“ i jačati kapacitete organizacija civilnog društva za sprovođenje instituta „povjerljivog lica“ u skladu sa	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Ministarstvo rada i socijalnog staranja	Organizacije civilnog društva	2019 – 2020. god.	- Sprovedena minimum jedna informativna kampanja na godišnjem nivou. - Broj institucija obuhvaćenih kampanjom.	- Godišnji izveštaj Ministarstva rada i socijalnog staranja.	Redovna budžetska sredstva i budžetska sredstva za podršku radu organizacija civilnog društva, u skladu sa Zakonom o NVO

Zakonom o zaštiti od nasilja u porodici						
5.4.2. Kontinuirana promocija servisa besplatne pravne pomoći žrtvama porodičnog nasilja u svim opština u Crnoj Gori	Pravosudni organi – sudovi i tužilaštva	Ministarstvo pravde, Centri za socijalni rad, Uprava policije, Zdravstvene ustanove, Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj žrtava porodičnog nasilja koje su koristile uslugu. - Nivo zadovoljstva žrtava kvalitetom pružene usluge.	- Izvještaji institucija nosioca aktivnosti. - Izvještaji organizacija civilnog društva.	Redovna budžetska sredstva
5.4.3. Prilagoditi multidisciplinarnu saradnju načinu rada u centrima za socijalni rad na slučajevima nasilja u porodici, i osiguravati uključenost u multidisciplinarnu koordinaciju onih predstavnika institucija koji su direktno uključeni u predmet u skladu sa novim Protokolom	Zavod za socijalnu i dječiju zaštitu, Centri za socijalni rad	Uprava policije, Centri bezbjednosti, Državno Tužilaštvo, Vrhovni sud, Sudski savjet, Sudovi za prekršaje, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo obrazovanja, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, NVO sektor, UNDP	2019-2020.god.	- Usaglašena statistika policije, Centara za socijalni rad. - Izvršena analiza primjenjivosti revidiranog Potokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja nad ženama i nasilja u porodici. - Sprovedene obuke multisektorskog karaktera o postupanju u skladu sa revidiranim Potokolom	-Analitičke kartice Socijalnog kartona. -Izvještaji Centara za socijalni rad i Uprave policije.	Redovna budžetska sredstva i Donatorska sredstva

				- Broj predmeta na kojima su voditelji slučaja ostvarili multidisciplinarnu saradnju.		
Cilj 5.5. Razvijanje svijesti kod građana, posebno državnih službenika/ca odgovornih za primjenu zakona o svim oblicima diskriminacije i rodno zasnovanog nasilja i njihova edukacija.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
- Povećan nivo svijesti u vezi sa zakonodavnim i institucionalnim okvirima za zaštitu od diskriminacije.						
- Poboljšan stepen informisanja i stručnih kompetenci državnih službenika/ca za pružanje efikasne zaštite i podrške žrtvama rodno zasnovanog nasilja.						
5.5.1. Organizovati obuke u cilju promocije Konvencije Savjeta Evrope o sprečavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) za službenike koji se bave pitanjima međunarodne zaštite i odobravanja boravka u Crnoj Gori.	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019-2020. god.	- Broj održanih obuka - Broj polaznika/ca	- Izvještaj Ministarstva unutrašnjih poslova	Redovna budžetska sredstva

<p>5.5.2. Edukacija:-zdravstvenih radnika/ca i stručnjaka/kinja s područja zaštite mentalnog zdravlja, -zaposlenih u centrima za socijalni rad i članova/ica; - sudstva, tužilaštva i policije; - zaposlenih u vaspitno-obrazovnim ustanovama na temu unapređenja pružanja zaštite i pomoći žrtvama djeci i odraslima koji trpe nasilje, posebno žrtvama seksualnog nasilja, kao i žrtvama diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i rodnog izražavanja</p>	<p>Ministarstvo zdravlja i zdravstvene ustanove, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, Vrhovni sud Crne Gore, Centar za edukaciju u državnom sudstvu i tužilaštvu, Uprava policije, Ministarstvo unutrašnjih poslova</p>	<p>Uprava za kadrove, Zaštitnik/ca ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Organizacije civilnog društva</p>	<p>Kontinuirano 2019-2020. god.</p>	<p>- Broj sprovedenih obuka na godišnjem nivou. - Broj polaznika obuka.</p>	<p>Izveštaji: -Ministarstva rada i socijalnog staranja, -Ministarstvo zdravlja, -Ministarstva za ljudska i manjinska prava.</p>	<p>15 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava</p>
<p>5.5.3. Organizovati obuke u cilju Pomovisanja Konvencije o elimisnisanju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) za službenike koji se bave statusnim pitanjima osjetljivih društvenih grupa.</p>	<p>Ministarstvo unutrašnjih poslova</p>	<p>Organizacije civilnog društva</p>	<p>Kontinuirano 2019-2020. god.</p>	<p>- Broj održaih obuka -Broj polaznika/ca obuka</p>	<p>Izveštaj Ministarstva unutrašnjih poslova</p>	<p>Redovna budžetska sredstva</p>
<p>5.5.4. Organizovanje multisektorskih događaja za službenike/ce odgovorne za primjenu zakona, zdravstvene i socijalne radnike/ce zasnovane na studijama slučaja - postupanje u konkretnim slučajevima nasilja nad ženama i nasilja u porodici</p>	<p>Zavod za socijalnu i dječju zaštitu, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Uprava policije, Ministarstvo zdravlja</p>	<p>Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, domaće i međunarodne organizacije</p>	<p>Kontinuirano 2019-2020. god.</p>	<p>-Broj na multisektorskih događaja godišnjem nivou. -Broj učesnika/ca.</p>	<p>- Izveštaji: Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva za ljudska i manjinska prava.</p>	<p>U ukupnom iznosu od 30.000,00 € u okviru redovnih budžetskih sredstava nosilaca odgovornosti</p>

6. RODNA RAVNOPRAVNOST U MEDIJIMA, KULTURI I SPORTU

Strateški cilj: Suzbijati rodne stereotipe i uvesti politiku rodne ravnopravnosti u medije, kulturu i sport

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 6.1. Povećana medijska vidljivost primjene politika rodne ravnopravnosti.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Povećana prisutnost teme rodne ravnopravnosti u crnogorskim medijima za 30% u odnosu na prethodnu godinu.						
6.1.1. Redovno informisanje javnosti o aktivnostima na polju postizanja rodne ravnopravnosti	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Lokalne samouprave (Kancelarije za rodnu ravnopravnost)	Agencija za elektronske medije i mediji, Lokalne samouprave (Kancelarije za rodnu ravnopravnost)	Kontunuirano 2019-2020. god.	- Broj objavljenih saopštenja za medije - Broj medijskih TV, radio i dr. priloga.	- Izvještaj PR službe Ministarstva za ljudska i manjinska prava. - Izvještaji lokalnih samouprava.	1 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 6.2. Unaprijeđeno znanje zaposlenih u medijima o rodnoj ravnopravnosti.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Minimum 50 predstavnika/ca medija povećalo je svoje znanje u oblasti rodne ravnopravnosti i izvještava u skladu sa rodno senzitivnim principima.						
6.2.1. Organizovanje obuka za zaposlene u medijima na temu rodne ravnopravnosti (predstavljanje zakonskog i strateškog okvira,	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Uprava za kadrove, Institut za medije, Agencija za elektronske medije, Organizacije civilnog društva, Ministarstvom kulture (Direktorat za medije),	2019-2020. god.	- Organizovana 1 obuka godišnje. - Obučeno minimum 15 predstavnika medija godišnje.	- Izvještaji: Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	2 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

značaj zastupljenosti u medijima i sl.)		medjunarodne organizacije				
6.2.2. Publikovanje i distribuiranje brošure uz kampanju o ulozi medija u promovisanju rodne ravnopravnosti	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Medijske i izdavačke kuće	2020. god.	- Pripremljena brošura u elektronskom obliku i distribuirana svim medijima i izadavčkim kućama u Crnoj Gori. - Sprovedena medijska promocija brošure.	- Izveštaji: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) i Ministarstva kulture (Direktorat za medije)	4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 6.3. Unapređenje rodne ravnopravnosti u oblasti kulture.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Zaposleni u oblasti kulture poznaju Zakon o rodnoj ravnopravnosti i sprovode rodno senzitivnu unutrašnju organizacijsku politiku i podržavaju i izvode rodno senzitivne programe i projekte.						
6.3.1. Organizovanje obuka za zaposlene u nacionalnim i lokalnim institucijama kulture o značaju rodne ravnopravnosti u oblasti kulture	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) u partnerstvu sa Ministarstvom kulture	Lokalna uprava, Organizacije civilnog društva	2019 i 2020.god.	- Održana minimum jedna dvodnevna obuka godišnje za 20 učesnika/ca. - Broj i lista obuhvaćenih ustanova.	- Izveštaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	3 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

6.3.2. Organizovanje Nedjelje ženskog kulturnog stvaralaštva	Ministarstvo kulture	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Lokalne uprave, Organizacije civilnog društva.	2019 – 2020.god.	- Organizovana jednom godišnje Nedjelje ženskog kulturnog stvaralaštva. - Broj umjetnica koje su učestvovala. - Broj posjetilaca/posjetiteljki.	- Izvještaj Ministarstva kulture.	5 000€ u okviru redovnih budžetskih sredstava
Cilj 6.4. Unaprijeđena medijska promocija uspješnih žena						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta: Medijski prostor je ispunjen primjerima uspješnih žena iz svih oblasti i afirmiše se prevazilaženje tradicionalnih muško-ženskih uloga u društvu.</i>						
6.4.1. Promocija uspješnih žena u oblasti kulture, medija i sporta.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Ministarstvo kulture, Ministarstvo sporta i mladih	Organizacije civilnog društva, Institucije kulture na lokalnom nivou, Javni servis i ostali mediji	Kontinuirano tokom 2019 – 2020. god.	- Broj programa. - Broj predstavljenih uspješnih žena.	Izvještaji: - Ministarstva kulture. - Ministarstva sporta i mladih - Izvještaji institucija kulture na lokalnom nivou. - Programski izvještaji Javnog servisa i ostalih medija.	1 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
6.4.2. Podizanje svijesti o značaju veće zastupljenosti žena u sportu	Ministarstvo sporta i mladih, COK (Crnogorski olimpijski komitet), POK (Paraolimpijski komitet) i nacionalne sportske saveze	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	2020.god.	- Publikovan izvještaj koji obuhvata pitanja rodne komponente u sportu Crne Gore, vidljivost i položaj djevojčica i žena u sportu, % u upravljačkim strukturama sportskih saveza i organizacija i sl.	- Izvještaj o radu Ministarstva sporta i mladih.	Redovna budžetska sredstva

7. RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

Strateški cilj: Ravnopravno učešće žena i muškaraca na svim nivoima odlučivanja

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 7.1. Postignuta uravnotežena zastupljenost žena i muškaraca u zakonodavnoj vlasti na svim nivoima.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
<ul style="list-style-type: none"> - Najmanje 40 % žena poslanica u Skupštini Crne Gore do 2020. godine. - Najmanje 50% parlamentarnih partija usvojilo afirmativne mjere za političko jačanje žena unutar partije. - Najmanje 50% partija realizuje rodno osviještene kampanje, a programi sadrže mjere za postizanje rodne ravnopravnosti. - Najmanje jedna aktivnost godišnje realizovana kroz zajedničku akciju žena iz parlamentarnih partija. - Najmanje tri ženske organizacije pri partijama imaju samostalni budžet na godišnjem nivou u visini od 10% od ukupnih partijskih budžetskih primanja. 						
7.1.1. Publikovati rezultate obrade statističkih podataka o zastupljenosti žena i muškaraca u zakonodavnoj i izvršnoj vlasti na državnom i lokalnom nivou, kao i na mjestima odlučivanja koja imenuje Vlada	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Ministarstva i državni organi, organi lokalne samouprave	Jednom godišnje	- Izrađen i predstavljen javnosti godišnji izvještaj sa preporukama.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
7.1.2. Pokretati i podsticati aktivnosti koje doprinose participativnoj demokratiji i koje	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu	Skupštinski odbor za rodnu ravnopravnost, Parlamentarne političke	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Pokrenute najmanje dvije inicijative godišnje sa predstavnicama ženskih političkih	- Izvještaj Odjeljenja za rodnu ravnopravnost.	2 000€ u okviru redovnih budžetskih sredstava

uključuju žene manjinskih i ranjivih kategorija stanovništva (Romkinje, žene sa invaliditetom i sl.)	ravnopravnost)	partije, Zenske grupe pri politickim partijama		organizacija		
7.1.3. Realizacija i promocija rezultata sprovođenja Akcionog plana za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i parlamentarne političke partije	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Najmanje 50% aktivnosti zacrtanih na godisnjem nivou realizovano.	- Izvještaji: Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Medijski izvjestaji Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore, izvještaji međunarodnih organizacija.	Redovna budžetska sredstva
7.1.4. Unaprijediti afirmativne mjere za rodnu ravnopravnost u Zakonu o izboru odbornika i poslanika i usaglašavanje propisane kvote sa zacrtanih 40% u Nacionalnoj strategiji za održivi razvoj kao i dalje unapredjenje pratećih mjera u vezi sa pozicijom žena na izbornim	Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i parlamentarne političke partije u partnerstvu sa UNDP-em	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	IV kvartal 2020. god.	- Amandman Zakona o izboru odbora poslanika sadrzi kvotu 40% i unaprijeđene pratece mjere.	- Izvještaji: Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Medijski izvjestaji, Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore, izvještaji međunarodnih organizacija.	Obezbijedena sredstva iz IPA II (2016-2019)

listama, zatim mjera zamjene žene ženom i konačno mjere sankcije.						
7.1.5. Organizovati nacionalne i regionalne konferencije o potrebi unapredjenja većeg učešća žena u političkom i javnom životu	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) u partnerstvu sa UNDP-em	Skupštinski odbor za rodnu ravnopravnost, Parlamentarne političke partije, Zenske grupe pri političkim partijama	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Održano najmanje dva sastanka godišnje predstavnica ženskih političkih organizacija. - Pokrenute najmanje dvije zajedničke političke inicijative žena iz parlamentarnih političkih partija.	- Izvještaj UNDP-a i Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost).	8 000 € u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava
Čilj 7.2. Implementacija Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Načela Rezolucije integrisana u rad sektora bezbjednosti u Crnoj Gori.						
7.2.1. Organizovati edukaciju lica u službi u Vojsci na svim nivoima o Rezoluciji 1325 SBUN i njoj pratećih rezolucija s posebnim osvrtom na rodno zasnovano nasilje, seksualno nasilje, drugih vidova	Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Međunarodne organizacije, Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj obučених pripadnika/ca Vojske.	- Izvještaj Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore.	1 000 € godišnje ²

² Ministarstvo odbrane za realizaciju mjera iz oblasti rodne ravnopravnosti Budžetom za 2019. godinu je opredijelilo ukupno 3.000,00 €.

nasilja nad ženama i primjeni antidiskriminacionih zakona Crne Gore						
7.2.2. Imenovanje i obuka rodničkih savjetnika/ca na strateškom i taktičkom nivou u Vojski	Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore	Međunarodne organizacije, Organizacije civilnog društva	2019 – 2020.god.	- Imenovanje rodničkih savjetnika/ca. - Broj obuka.	- Izvještaj Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore.	1 000 € godišnje ³
7.2.3. Osnažiti ulogu koordinatorke u vezi poslova rodne ravnopravnosti u MO i VCG kroz koontinuirano usavršavanje i osposobljavanje	Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore	Međunarodne organizacije, Organizacije civilnog društva	2019-2020.god.	- Dodatno obučeni koordinatori/ke u vezi poslova rodne ravnopravnosti - Broj obuka i usavršavanja	- Izvještaj Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore.	1 000 € godišnje ⁴
7.2.4. Realizacija aktivnosti regionalnog projekata na temu: „Jačanje regionalne saradnje u uključivanju rodne perspektive u reformi sektora	Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore	Međunarodne organizacije, Organizacije civilnog društva	2019-2020. god.	- Sprovedene aktivnosti planirane projektom	- Izvještaj Ministarstva odbrane i Vojske Crne Gore.	Donatorska sredstva

³ Ministarstvo odbrane za realizaciju mjera iz oblasti rodne ravnopravnosti Budžetom za 2019. godinu je opredijelilo ukupno 3.000,00 €.

⁴ Ministarstvo odbrane za realizaciju mjera iz oblasti rodne ravnopravnosti Budžetom za 2019. godinu je opredijelilo ukupno 3.000,00 €.

bezbjednosti na Zapadnom Balkanu“						
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

8. INSTITUCIONALNI MEHANIZMI ZA PRIMJENU POLITIKA RODNE RAVNOPRAVNOSTI I MEĐUNARODNA SARADNJA

Strateški cilj: Stvaranje održivih mehanizama na nacionalnom i lokalnom nivou za postizanje rodne ravnopravnosti

Aktivnosti	Nosioci aktivnosti	Partneri	Vremenski okvir	Indikatori uspjeha	Sredstva verifikacije (izvori provjere)	Potrebna finansijska sredstva
Cilj 8.1. Jačanje mehanizama za primjenu rodne ravnopravnosti na nacionalnom nivou i unapređenje njihovog koordiniranog djelovanja i izvještavanja.						
<u>Indikator (pokazatelj) efekta:</u>						
<ul style="list-style-type: none"> - Postoji održiv mehanizam na nacionalnom nivou za primjenu politike rodne ravnopravnosti, obučeni kadrovi, sredstva za rad i redovna komunikacija između svih relevantnih aktera. - Upostavljen index rodne ravnopravnosti i prate se ostali važni UN indikatori u ovoj oblasti. 						
8.1.1. Unaprijediti rada Savjeta za rodnu ravnopravnost i njegovih odbora	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Savjet za rodnu ravnopravnost i njegovi odbora	Ministarstva i organi uprave	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	<ul style="list-style-type: none"> - Broj organizovanih sastanaka Savjeta. - Pripremljeni i usvojeni godišnji Planovi rada Savjeta. - Pripremljeni i objavljeni godišnji izvještaji o radu Savjeta. 	<ul style="list-style-type: none"> - Izvještaj Savjeta. - Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost). 	5 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
8.1.2. Unaprijediti rad Komisije za praćenje implementacije PAPRR-a	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Komisije za praćenje implementacije PAPRR-a	Ministarstva i organi uprave	2019 – 2020. god.	<ul style="list-style-type: none"> - Broj organizovanih sastanaka. - Broj operacionalizovanih zaključaka Komisije. - Pripremljeni i objavljeni godišnji plan i izvještaj o radu Komisije. 	<ul style="list-style-type: none"> - Godišnji izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava. 	Redovna budžetska sredstva

8.1.3. Organizovanje redovnih sastanaka sa koordinatorima/kama za pitanja rodne ravnopravnosti u državnim organima i Komisijom za PAPRR	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Koordinatori za pitanja rodne ravnopravnosti u ministarstvima i organima uprave, Komisija za PAPRR.	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Organizovano minimum 2 sastanka sa koordinatorima-kama i 2 sastanka Komisije za PAPRR godišnje. -Broj učesnika/ca. -Izveštaji sa sastanaka.	- Izveštaj Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost);	2 500 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
8.1.4. Organizovanje obuka koordinatora/ki za pitanja rodne ravnopravnosti u državnim organima.	Uprava za kadrove i nadležni organi na lokalnom nivou.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj organizovanih obuka. - Broj učesnika/ca.	- Izveštaji Uprave za kadrove i lokalnih samouprava.	9 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
8.1.5. Upostavljen index rodne ravnopravnosti	MONSTAT i Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	UNDP	IV kvartal 2020. god.	- Uspostavljen index. - Redovno se izvještava.	- Izveštaji Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), UNDP-a.	10 000€ u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava

Cilj 8.2. Osnovani novi i osnaženi postojeći mehanizmi za rodnu ravnopravnost na lokalnom nivou.

Indikator (pokazatelj) efekta: Postoje održivi mehanizmi za primjenu politike rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, obučeni kadar, sredstva za rad i redovna komunikacija između svih relevantnih aktera.

8.2.1. Kontinuirani sastanci sa mrežom lokalnih koordinatora/ki za rodnu ravnopravnost i pružanje kontinuirane podrške opštinama u izradi i sprovođenju lokalnih akcionih planova za rodnu ravnopravnost	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Sve lokalne samouprave u Crnoj Gori	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj redovnih sastanaka sa lokalnim koordinatorima/kama. - Broj izrađenih i usvojenih LAP-ova. - Procenat uspješnosti tj realizovanih aktivnosti predviđenih LAP-ovima.	- Izvještaji Ministarstva za ljudska i manjinska prava; - Izvještaji lokalnih samouprava.	5 000 € u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava
Cilj 8.3. Osnaženi kapaciteti Odjeljenja za rodnu ravnopravnost za sprovođenje politike rodne ravnopravnosti.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Odjeljenje za rodnu ravnopravnost posjeduje ljudske, tehničke i materijalne kapacitete da koordiniše sprovođenje politika rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori i sprovodi mjere predviđene ovim strateškim dokumentom i Zakonom o rodnoj ravnopravnosti.						
8.3.1. Godišnje obuke o strateškom planiranju za zaposlene u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Savjet Evrope	2019 – 2020. god.	- Urađena jedna obuka godišnje. - Urađen strateški plan ministarstva.	- Godišnji izvještaj o radu Ministarstva za ljudska i manjinska prava, - Izvještaj o sprovođenju PAPRR-a, - Evaluacioni izvještaj IPA II.	3 000 € u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava
Cilj 8.4. Kontinuirana saradnja sa organizacijama civilnog društva.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Postoji redovna komunikacija i sprovode se redoni sastanci i zajedničke aktivnosti Odjeljenja za rodnu ravnopravnost i Foruma za dijalog sa predstavnicima/cama ženskog sektora i drugim organizacijama civilnog društva koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti.						

8.4.1.Organizovanje zajedničkih aktivnosti u cilju sprovođenja sektorskih analiza u skladu sa ciljevima predviđenim PAPRR-om	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Broj zajedničkih aktivnosti godišnje u partnerstvu sa organizacijama civilnog društva. - Vrsta realizovanih aktivnosti.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava
8.4.2.Organizovanje Info dana za NVO vezano za godišnji Konkurs za finansiranje projekata	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Organizacije civilnog društva	Jednom godišnje 2019 – 2020. god.	- Broj učesnika/ca - Broj prijavljenih projekata na Konkurs	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava.	Redovna budžetska sredstva
8.4.3. Konkurs za podršku projektima organizacija civilnog društva koji doprinose ostvarenju ciljeva PAPRR-a.	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Organizacije civilnog društva	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	-Sproveden jedan goodišnji Konkurs -Broj podržanih projekata. -Broj prijavljenih projektnih prijedloga.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost).	Budžetska sredstva za podršku radu organizacija civilnog društva, u skladu sa Zakonom o NVO
Cilj 8.5. Uvesti rodno osjetljivo upravljanje budžetskim sredstvima u lokalnim samoupravama i ministarstvima.						
<i>Indikator (pokazatelj) efekta:</i> Postoji razvijen sistem za rodno osjetljivo upravljanje budžetskim sredstvima u minimum 3 lokalne samouprave i 2 ministarstva.						
8.5.1. Sprovesti analizu budžeta u 3 lokalne samouprave i 2 ministarstva s aspekta rodne ravnopravnosti	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)	Odabrana Ministarstva i lokalne samouprave opštine,	IV kvartal 2020. god.	- Sprovedena i prezentirana u javnosti analiza sa preporukama.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost).	5 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava

		Organizacije civilnog društva				
Cilj 8.6. Uključivanje evropskih standarda rodne ravnopravnosti u nacionalno zakonodavstvo i integracija rodne ravnopravnosti u proces pregovora o pristupanju EU.						
Indikator (pokazatelj) efekta: Procenat integrisanosti rodne komponente u Akcionom planu za sprovođenje EU integracija. Procenat realizacije mjera iz poglavlja 23 u dijelu: „Rodna ravnopravnost” i drugih poglavlja od važnosti za oblast rodne ravnopravnosti.						
8.6.1. Pratiti integrisanost pitanja rodne ravnopravnosti u strategijskim dokumentima u okviru 19 i 23 Poglavlja	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Kancelarija za evropske integracije	Ministarstva i organi državne uprave, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Organizacije civilnog društva.	Kontinuirano 2019 – 2020. god.	- Nivo integrisanosti pitanja rodne ravnopravnosti u strateškim dokumentima koja prate sprovođenje EU politika u poglavljima 19 i 23.	- Izvještaji o implementaciji strateških dokumenata u okviru pregovaračkih poglavlja 19 i 23, s posebnim osvrtom na Akcioni plan za poglavlje 23 i njegov dio: „Rodna ravnopravnost“.	Redovna budžetska sredstva
8.6.2. Osigurati balansiranu zastupljenosti žena i muškaraca u pregovaračkim timovima	Kancelarija za evropske integracije	Ministarstva i organi državne uprave, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost),	2019 - 2020 god.	- Procenat i kvalitet učešća žena i muškaraca u pregovaračkim timovima.	- Izvještaj Kancelarije za evropske integracije.	Redovna budžetska sredstva

		Organizacije civilnog društva				
--	--	----------------------------------	--	--	--	--

Cilj 8.7. Unaprijeđena saradnja sa institucionalnim mehanizmima u državama regiona.

Indikator (pokazatelj) efekta: Redovna komunikacija i dobra saradnja crnogorskih insitucija koje se bave pitanjima rodne ravnopravnosti sa srdonim institucijama u državama regiona.

8.7.1. Učestvovati na regionalnim i međunarodnim skupovima od značaja za rodnu ravnopravnost	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost), Lokalne samouprave i Kancelarije za rodnu ravnopravnost, Koordinatorke za rodnu ravnopravnost u institucijama sistema, članovi/ice Savjeta za rodnu ravnopravnost i Komisije za PAPRR	Ministarstvo evropskih poslova, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Institucije država regiona, Međunarodne organizacije	Kontinuirano 2019 - 2020. god.	- Broj održanih skupova i instutucija koje su učestvovale. - Broj učesnika/ca -Zaključci, preporuke preporuke za buduće zajedničke aktivnosti-inicijative.	- Izvještaj Ministarstva za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost). - Izvještaji lokalnih samouprava, ministarstava i drugih institucija.	5 000 € u okviru redovnih budžetskih i donatorskih sredstava
--	--	--	--------------------------------	--	---	--

Cilj 8.8. Povećan nivo informisanosti žena i šire javnosti o osnovnim pravima žena koja proizlaze iz CoE, UN i EU pravnih dokumenata.

Indikator (pokazatelj) efekta: Građani/ke posjeduju osnovna znanja o pravima žena koja proizlaze iz UN i EU pravnih dokumenata.

<p>8.8.1. Redovno informisati državne organe/institucije i širu javnost o međunarodnim obavezama iz oblasti zaštite ljudskih prava žena, naročito UN i EU, posebno Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW) i Opcionom Protokolu</p>	<p>Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost)</p>	<p>Ministarstvo evropskih poslova, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda, Međunarodne organizacije</p>	<p>Kontinuirano 2019-2020. god.</p>	<p>- Broj i vrsta pruženih informacija. - Broj saopštenja za javnost na temu međunarodnih obaveza iz oblasti zaštite ljudskih prava žena, naročito UN i EU.</p>	<p>- Izvještaj Ministarstvo za ljudska i manjinska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost).</p>	<p>4 000 € u okviru redovnih budžetskih sredstava</p>
--	--	---	-------------------------------------	---	---	---

